

Research Paper

Membership in the Palermo and CFT conventions and its impact on Iran's national security

Mohammad pourghorban^{*1} , Shirin zarepour²

¹ Karaj Azad university. Email: mhpor@yahoo.com

² Azad uni

10.22080/JPIR.2023.25033.132

Received:

February 20, 2023

Accepted:

August 12, 2023

Available online:

February 10, 2024

Keywords:

Security, National Security, Convention, Palermo, CFT

Abstract

the security of the society and protection of interests is a subject that has always been the concern of mankind since the past and very distant times, so that whenever a government intends to give concessions and accept a commitment, it is in the sense of national security and interests in the short or long term. It has paid attention and prevented other governments from dominating their country. The concept of national security in the Islamic Republic of Iran has always been an effective factor in the acceptance or non-acceptance of international obligations, and the obligations that conflict with the ideology governing the Islamic society of Iran, its policies and constitution, and have the risk of harming national security. The Islamic Council, the Guardian Council and the Expediency Council have prevented the accession of that treaty. It is natural for countries to pay attention to their national security when joining a treaty and to pay attention to treaties from the point of view of national security. By examining the articles and clauses of Palermo and CFT and analyzing their aspects from different angles, this research has tried to pay attention as much as possible to the risks caused by the implementation of these requirements on the national security of the Islamic Republic of Iran. This research has been carried out in a descriptive and analytical method using library resources and the use of available scientific and reliable sites and sources.

***Corresponding Author:** Mohammad pourghorban

Address: Karaj Azad university

Email: mhpor@yahoo.com

Tel: 09122644827

علمی

عضویت در کنوانسیون های پالمو و سی اف تی و تاثیر آن بر امنیت ملی ایران

محمد پورقربان*^۱ ID، شیرین زارعیپور^۲ ID

^۱ استادیار گروه علوم سیاسی و روابط بین الملل، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد کرج، ایران. ایمیل: mhpor@yahoo.com

^۲ دانش آموخته روابط بین الملل دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب

doi 10.22080/JPIR.2023.25033.1325

چکیده

امنیت جامعه و حفظ منافع، موضوعی است که همواره نگرانی بشر را از ادوار گذشته و بسیار دور به خود اختصاص داده است به طوری که هرگاه دولتی قصد امتیاز دادن و پذیرفتن تعهدی داشته، به مفهوم امنیت و منافع ملی در ابعاد کوتاه مدت یا بلند مدت آن توجه نموده و مانع تسلط سایر دولت ها بر کشور خود شده است. مفهوم امنیت ملی در جمهوری اسلامی ایران، همواره عاملی موثر در پذیرش یا عدم قبول تعهدات بین المللی بوده و تعهداتی که با ایدئولوژی حاکم بر جامعه اسلامی ایران، سیاست ها و قانون اساسی آن مغایرت داشته و خطر آسیب به امنیت ملی را دربرداشته اند، مجلس شورای اسلامی، شورای نگهبان و مجمع تشخیص مصلحت نظام، مانع از الحاق آن معاهده گردیده است. این امر طبیعی است که کشورها هنگام عضویت در معاهده ای، به امنیت ملی خود توجه کنند و از منظر امنیت ملی به معاهده ها توجه کنند. این پژوهش با بررسی مواد و بندهای پالمو و سی اف تی و تحلیل جوانب آنها از زوایای مختلف، سعی کرده است تا حد ممکن خطرات ناشی از اجرای این الزامات بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران مورد توجه قرار دهد. این پژوهش به روش توصیفی تحلیلی و با استفاده از منابع کتابخانه ای و بهره گیری از سایت ها و منابع علمی و معتبر موجود صورت پذیرفته است.

تاریخ دریافت:

۰۱ اسفند ۱۴۰۱

تاریخ پذیرش:

۲۱ مرداد ۱۴۰۲

تاریخ انتشار:

۲۱ بهمن ۱۴۰۲

کلیدواژه ها:

امنیت، امنیت ملی،
کنوانسیون، پالمو، سی اف تی

* نویسنده مسئول: محمد پورقربان

آدرس: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد کرج، ایران

ایمیل: mhpor@yahoo.com

تلفن: ۰۹۱۲۲۶۴۴۸۲۷

۱ مقدمه

متفاوتند. اما در یک مورد تشابه بین کشورها زیاد است و آن امضای معاهدات بین المللی، مقابله نامه ها، پیوستن به کنوانسیون ها و ... است. در این گونه موارد بر اساس آداب مردم سالاری (دموکراسی) دولت، بعد از طی تشریفات دیپلماتیک، اسناد را نهایی کرده و برای تصویب به پارلمان می فرستد و سند در صورتی نهایی می شود که مورد تایید نمایندگان پارلمان قرار بگیرد. یکی از نقاطی که همیشه برای امنیت ملی ما مخاطره آمیز بوده است، تهدیدات و اقدامات کشورهای است که عملاً خود را در جنگ با ما می بینند و با اعلام حالت جنگی هجوم می کنند.

حال که گروه ویژه اقدام مالی FATF با نفوذ شدید آمریکا و در سال هایی با ریاست یک ژنرال آمریکایی در رأس آن، تکالیف مالی ای را در قالب بسته پیشنهادی به ایران به نوعی تکلیف کرده است (چون در صورت عدم اجرا با قرار گرفتن در لیست سیاه محدودیت های مالی علیه کشورمان اعمال می شود) بررسی دقیق پیشنهادها از منظر امنیت ملی را بسیار با اهمیت می سازد. به همین منظور از بین پیشنهادات دو بند بسیار مهم که در داخل کشور و در رقابت سیاسی بررسی و تصویب آن به سادگی صورت نگرفت، یعنی پیوستن به کنوانسیون های سی اف تی و پالرمو برای بررسی انتخاب شده است تا فارغ از دیدگاه های سیاسی معمول، از منظر امنیت ملی مورد واکاوی قرار گیرد.

۲ مرجع امنیت

یکی از پرسش های کلیدی در بررسی امنیت، مرجع امنیت است که در پاسخ به سؤال امنیت برای چه کسی یا برای چه چیزی شکل میگیرد. ضرورت طرح مرجع امنیت برای آن است که در غیاب آن نه مسأله های امنیتی (تهدیدها) می تواند مطرح باشد و نه اهداف و غایات امنیتی موضوعیت پیدا میکند. مرجع امنیت مانند مفهوم امنیت، محل اختلاف و مناقشه است و امنیت پژوهان براساس فلسفه آگاهی، به ویژه مسائل مرتبط با هستی شناسی و معرفت

برخی مفاهیم با آنکه به طور روزمره با حیات سیاسی، اجتماعی و امنیتی مردم، سروکار اساسی دارند، همچنان گم و گنگ باقی مانده اند. امنیت ملی را می توان یکی از بارزترین نمونه از این دست مفاهیم شمرد. با نگاهی به سیر تاریخی تکوین این مفهوم، هرچند مفهوم امنیت به عنوان یک نیاز بشری از دیرباز در اذهان و نوشته های فلاسفه قدیم مطرح بوده، اما واژه "امنیت ملی" به دنبال تشکیل دولت-ملت های جدیدی به طور جدی وارد ادبیات سیاسی و روابط بین الملل شده است (ربیعی، ۱۳۸۴: ۱).

با توجه به اینکه امنیت مفهومی با ماهیت جدال انگیز است طبعاً به میزانی که پاسخ می دهد ایجاد سوال نیز می کند. این مفهوم حاوی چندین تناقض و نکات مهم است که اگر درک نشوند باعث سردرگمی می شوند. مهم ترین تناقضات شامل ملاحظات مربوط به دفاع و امنیت فردی، امنیت ملی، امنیت بین المللی، راه های خشونت آمیز و هدف های مسالمت آمیز است. مشکلات تعیین هدف برخاسته از امنیت را نیز به آن ها اضافه کنید و نیز مشکلات اعمال این ایده بر یک سلسله از امور (نظامی، سیاسی، اقتصادی، محیطی و اجتماعی) را در نظر بگیرید تا دامنه موضوع روشن شود (بوزان، ۱۳۷۸: ۲۹).

تعریف و تبیین امنیت ملی بر اساس منافع بازیگران در این حوزه، آنچنان در ادبیات امنیت ملی معمول شده است که برخی معتقدند: چون موضوعات امنیت ملی بسیار سیاسی هستند و منابع مربوط به آن ها گسترده است، آنچه در این زمینه نگاشته شده اغلب برای مقاصد سیاسی تهیه شده است تا اهداف علمی (ماندل، ۱۳۷۷: ۸۳).

بنابراین کشورها برای تامین امنیت ملی خود و حفظ تعادل بین امنیت داخلی و خارجی، مدل های متنوعی از قوانین را در قوانین اساسی خود به کار گرفته اند که نمونه ها از کره شمالی تا سوئیس

نهادی و فرهنگی) متمایزی با سایر واحدهای عضو نظام بین الملل است. این تفاوت ایجاب میکند که جمهوری اسلامی ایران مکتب امنیتی مبتنی بر اقتضائات و نظام ارزشی و هنجاری خود داشته باشد و بر مبنای آن، چیستی امنیت، مرجع امنیت، مسأله های امنیتی و راهبردهای امنیتی معین شود (نورمحمدی، ۱۳۹۴: ۱۳۶). در مکتب امنیتی جمهوری اسلامی انسان معتقد به خداوند یا انسان اسلامی مبنای و مدار اصلی بحث است و به نوعی به نظر می رسد که میزان تأکید بر انسان به گونه و میزانی است که انسان را می توان مرجع امنیت مکتب امنیتی جمهوری اسلامی دانست و سه عنصر دیگر تنها زمینه ساز فرایند تکامل انسان است. هر چیزی که در مسیر این تکامل مانع ایجاد کند، باید برطرف شود. این، هدفی عالی در مکتب امنیتی جمهوری اسلامی است (غریب زندی، ۱۳۹۹: ۶۵).

۲/۱ مرجع امنیت بین الملل از دیدگاه اسلام

برای معرفی دیدگاه اسلام در مورد مرجع امنیت بین الملل، ابتدا لازم است سطوح امنیت بین الملل را مشخص نماییم. بدین منظور باید تقسیمی از دولت ها ارائه دهیم؛ چرا که نظام بین الملل، متشکل از واحدهایی به نام دولت است. دولت ها را می توان از جهات مختلفی دسته بندی نمود؛ از جمله تقسیم دولت ها به سه گروه الهی، حیوانی یا انسانی، و شیطانی، که در کلام گهربار حضرت امام خمینی (ره) نیز به این تقسیم اشاره شده است (جمشیدی، ۱۳۸۸، ۲۰۴-۲۱۲).

بر اساس تقسیم ارائه شده، چهار دسته دولت در جهان وجود دارند:

۱. دولت هایی که علاوه بر ارزش های الهی و دینی، ارزش های انسانی از جمله "عدالت" را نیز زیر پا گذاشته و مرتکب ظلم و تجاوز به ملت ها و دولت های دیگر می گردند؛

۲. دولت هایی که هرچند ارزش های دینی و الهی را نمی پذیرند، اما ارزش های انسانی، به ویژه

شناسی، مرجع یا مراجع خاصی را انتخاب کرده اند. در نتیجه، مرجع امنیت در مکاتب و رویکردهای نظری در حوزه مطالعات امنیتی پیرامون مفاهیمی هم چون فرد، رژیم، جامعه، دولت و جامعه جهانی می چرخد. علاوه بر این، ساختار محیطی و به ویژه عناصر فرهنگی و نهادی در هر کشوری، الزاماتی را برای مکتب امنیتی دارد و مکتب امنیتی در محیط های متفاوت دولت ها معانی مختلفی پیدا می کند (نورمحمدی، ۱۳۹۴: ۱۳۶).

با توجه به این که مرجع امنیت یکی از مهم ترین پرسش ها در این حوزه است، نظریه پردازی غنی در این باره وجود دارد. به طور مثال مرجع امنیت در رویکرد واقع گرایان (دولت محوری)، در اندیشه لیبرالیسم (فرد) مرجع امنیت، تأکید نظریه پردازان انتقادی مانند کن بوث نیز بر (انسان) و تأکید مکتب کپنهاگ بر (دولت و جامعه) به عنوان مرجع امنیت است. مرجع امنیت در نگاه واقع گرایان و نواقح گرایان، دولت است (تریف تری و دیگران، ۱۳۸۳، ۱۲۸؛ مورگنتا، ۱۳۹۳، ۱۸؛ والتز، ۱۳۹۲، ۱۸۸-۱۶۸؛ Booth، 1991، 527-547 و Levy، 2005، 3-352)؛ چراکه از نگاه آنان، بازیگران اصلی در نظام بین الملل، دولت ها هستند (عبدالله خانی، ۱۳۸۹، ۸۱) مکتب امنیتی لیبرالیسم، فرد را به عنوان مصداق مرجع امنیت معرفی می کند. مکتب کپنهاگ، "دولت و جامعه" را مورد توجه قرار داده است (بوزان، ۱۳۷۸، ۲۵۴-۲۵۲؛ بوزان و دیگران، ۱۳۸۶، ۶۸-۵۴ و عبدالله خانی، ۱۳۸۹، ۱۳۰-۱۲۳). در مطالعات امنیتی جهان سوم نیز، "رژیم سیاسی" به عنوان مرجع امنیت مطرح است (ای آزر و این مون، ۱۳۷۹، ۲۸-۲۷ و عبدالله خانی، ۱۳۸۹، ۱۵۰-۱۴۹). در مکتب امنیتی انتقادی، نحله های مختلفی وجود دارند؛ برخی از آن ها، "فرد" و "رهایی آدمی" (Smith، 2006، 33-55 و نورمحمدی، ۱۳۹۴، ۱۳۷) و نظریه پردازان دیگر این مکتب، "جامعه" را برابر با مرجع امنیت قرار داده اند (عبدالله خانی، ۱۳۸۹، ۲۱۵-۲۱۲).

جمهوری اسلامی ایران نیز از این قاعده مستثنی نیست و برخوردار از ساختار محیطی (به ویژه عناصر

نوعی از علم و زندگی برای او فرض می شود؛ و وقتی علاوه بر جسم، به داشتن روحی مجرد توصیف شود و شروع زندگی اصلی را پس از مرگ بداند، علم، زندگی و حقیقتی دیگر برای انسان شکل می گیرد که کاملاً متفاوت از نوع قبلی خواهد بود. براین اساس، اسلام در مورد امنیت، همانند مکاتب دیگر امنیتی - هم چون رئالیسم، لیبرالیسم و ایده آلیسم - نمی اندیشد؛ چرا که آن ها وقتی از امنیت سخن می گویند، چیزی غیر از امنیت مادی و دنیوی را در نظر ندارند؛ اما اسلام علاوه بر امنیت این جهانی، امنیت آن جهانی را هم در نظر می گیرد. در نگاه وحی اسلامی، زندگی اصلی و حقیقی، حیات پس از مرگ می باشد؛ دنیا مزرعه ای برای آخرت بوده و زندگی این دنیا، مقدمه ای برای رسیدن به زندگی اخروی است. از این رو شایسته نیست لذت های دنیوی به جای لذت های جاودان آخرت مدنظر قرار گیرد. بر این اساس، اولاً، امنیت منحصر به امنیت دنیوی نیست؛ ثانیاً، امنیت دینی و اخروی مهم تر از امنیت مادی و دنیوی بوده و بر آن مقدم است.

با این توضیح، مرجع امنیت از دیدگاه اسلام نمی تواند در امور مادی محدود گشته و تنها مواردی از قبیل فرد، جامعه و دولت یا ترکیبی از این موارد باشد؛ بلکه در نگاه قرآن، مرجع امنیت، اسلام است که تأمین کننده ی امنیت آن جهانی است. به عبارت دیگر، مرجع امنیت در اسلام این است که صراط مستقیم و راه درست و مطمئن رسیدن به خداوند، محفوظ مانده و از بین نرود (شربانی، ستوده، ۱۳۹۸: ۱۸۳).

۲٫۲ معمای امنیت و محیط امنیتی

اصطلاح معمای امنیت موقعیتی را نشان می دهد که در آن تلاش دولت ها برای ارتقاء امنیتشان از طریق دستیابی به قدرت بیشتر به تهدید امنیت دیگران تعبیر می شود. در مقابل دیگران نیز برای حراست از خودشان در برابر این تهدید به افزایش قدرت به ویژه قدرت نظامی روی می آورند که این خود از سوی دولت نخست به عنوان تهدید برداشت می شود. این دور و تسلسل به این معناست که در تحلیل

"عدالت" را محترم شمرده و از ظلم و تجاوز به دیگران پرهیز می کنند؛

۳. دسته ی دیگر، دولت هایی که علاوه بر ارزش های انسانی، به ارزش های الهی و توحیدی نیز ایمان دارند که برخی از این دولت ها به شرایع منسوخ اعتقاد دارند (مسیحیت و یهودیت)؛

۴. گروهی دیگر، به همه ی انبیای الهی معتقد بوده و به معتبرترین و آخرین نسخه از ارزش ها و شریعت الهی (اسلام) ایمان آورده اند.

در این تقسیم، انواع سه گانه ی دولت های غیرمستکبر، از یک طرف در پذیرش اصول با هم دیگر تداخل دارند؛ به طوری که همه ی آن ها در اعتقاد به اصول انسانی مشترک اند. در مرحله ی بعد، دولت های اسلامی و مسیحی و یهودی علاوه بر اصول انسانی، در ایمان به اصول توحیدی نیز متحدند. اما دولت های اسلامی - فراتر از دیگران - مدافع اصول اسلامی و قرآنی هستند. طرح این تقسیم، ما را در دست یابی به مرجع امنیتی مشترک میان دولت های جهان در سطوح مختلف امنیتی یاری خواهد کرد. نظام حاکم بر روابط بین الملل از زمان قرارداد وستفاليا تا جنگ جهانی اول، "نظام موازنه ی قوا" بود که قدرت جهانی میان دولت های قدرتمند اروپایی تقسیم می شد. بعد از جنگ جهانی اول و شکست آلمان، "نظام امنیت دسته جمعی" مطرح گردید؛ با ناکامی آن در برقراری صلح جهانی "نظام دو قطبی" حاکم شد. پس از فروپاشی بلوک شرق، نظام بین الملل وارد "دوران گذار" شده است؛ نظریات "نظم نوین جهانی"، "برخورد تمدن ها"، "پایان تاریخ"، "بی قطبی" از سوی اندیشمندان برای این دوران مطرح شده و مورد نقدهای جدی نیز قرار گرفته است (شربانی، ستوده، ۱۳۹۸: ۱۸۲).

اسلام، حقیقت آدمی را تنها به گوشت و پوست و استخوان خلاصه نکرده و نه تنها روح غیرمادی و غیرجسمانی را به عنوان بخشی از ذات انسان معرفی می کند. وقتی آدمی تنها به جسم و ماده تعریف گردد و زندگی را چیزی غیر از این دنیا تصور نکند،

چگونه استفاده خواهند کرد، مطمئن باشند. بنابراین محظور امنیتی اولاً عبارت است از محظور در تفسیر که ناظر بر تفسیر ما از انگیزه اغراض و توانمندی های دیگران است. در این سطح تحلیل و درک انگیزه ها (نظامی-سیاسی) و اولویت و محوریت هر یک از آن دو مهم است. ثانیاً عبارت است از محظور در واکنش که ناظر بر انتخاب عقلانی ترین واکنش ممکن است در این سطح تحلیل و درک نوع کنش (عملی یا نظری بودن) و اولویت و محوریت هر یک از آن دو مهم است (همان).

در تعریف محیط امنیتی باید این نکته مدنظر قرار گیرد که تعریفی واحد و جهانی از این مفهوم وجود ندارد و در واقع نمی تواند وجود داشته باشد. این مفهوم تنها از دریچه دید رویکردها و تئوری های موجود در علوم سیاسی و به طور دقیق تر روابط بین الملل قابل توصیف است. این تئوری ها محیط امنیتی را به عنوان یک مفهوم کل با بود و نبود تهدیدات امنیتی برای بازیگران بین المللی (دولت ها، ملت ها، اتحادیه ها و...) درک می کنند. به نظر برخی تحلیل گران، محیط امنیتی به وسیله مجموعه ای عوامل، شرایط و روابط موجود در حوزه های اساسی جامعه بشری و بین المللی در یک زمان و مکان مشخص تعریف می شود و از آن جا که به متغیر جغرافیایی وابسته است، محدوده محیط امنیتی می تواند بین المللی یا ملی باشد (صبوری نژاد، ۱۴۰۰: ۱۱۱). امنیت ملی به طور مستقیم به امنیت دولت برمی گردد و محیط امنیتی بین المللی اغلب و البته نه همیشه با محیط امنیت جهانی یکسان تلقی شده است. امروزه در چارچوب مفهوم جنگ ترکیبی^۱، مفهوم امنیت بر خلاف گذشته دارای ابعادی فراتر از بعد نظامی است. تهدیدات جدید به طور معمول جمعیت، سبب های سیاسی و ساختار اقتصادی و فرهنگی را هدف قرار می دهند. در واقع در محیط امنیتی جدید بازیگران غیر دولتی در کنار بازیگران دولتی به نقش آفرینی مشغول هستند (Chirlesan, 2009: 25).

نهایی تلاش دولت ها برای افزایش امنیت شان در فضای آنارشی به کاهش آن می انجامد و این مهم ترین معما در فضای بین الملل آنارشیک است. رقابت تسلیحاتی آمریکا و اتحاد جماهیر شوروی در دوره جنگ سرد را می توان نمونه مناسبی از این وضعیت یعنی معما با محظور امنیتی دانست. در واقع مطابق با نظریه رئالیسم، معمای امنیت محصول آنارشی در نظام بین الملل است. برخی رئالیست ها این موقعیت را اجتناب ناپذیر می دانند و برخی دیگر معتقدند معمای امنیت موقعیتی نادر است و انگیزه های دیگر بازیگران موجب می شود دولت ها به فرضیات نادرستی در خصوص اقدامات تدافعی آن ها گرایش یابند و آنها را تهاجمی تفسیر کنند و پاسخی متناسب دهند (شیهان، ۱۳۸۸: ۱۲).

اصغر افتخاری از جمله نظریه پردازان ایرانی مفهوم امنیت برای اصطلاح Security Dilemma واژه "محظور امنیتی" را برگزیده و پیشنهاد کرده است. به نظر وی واژه معما به مواردی اطلاق می شود که قابل حل شدن هستند و در هر حالت نتیجه ویژه و مشخصی را می دهند اما Dilemma به مواردی اطلاق می شود که نتیجه آن مشخص نیست و در عین حال ممکن است لاینحل باشد. در واقع در Dilemma ما با دو شق معارض مواجه می شویم که چاره ای هم از آن ها نیست (افتخاری، ۱۳۸۸: ۲۰۵-۱۹۱).

کن بوث و نیکلاس ویلر در کتاب خود با عنوان محظور امنیتی، هراس، همکاری و اعتماد در سیاست جهانی، مبنای شکل گیری محظور امنیتی را دو پیش فرض می دانند. اول آنکه تصمیم گیرندگان یک واحد سیاسی، امکان آن را ندارند که از آنچه در ذهن رقبایشان در دیگر کشورها می گذرد اطلاع حاصل کنند. بنابراین پیوسته با این پرسش که هدف و غرض اصلی آنها چیست، مواجه هستند. دوم آنکه سیاستگزاران در یک واحد سیاسی نمی توانند نسبت به اینکه رقبایشان از توانمندی تسلیحاتی شان در آینده با وجود همه تعهدها و معاهده ها

¹ Hybrid warfare

بخشی از مطالعات امنیت ملی که در دوران جنگ سرد آغاز شده بود، ابعاد غیرنظامی امنیت ملی را بیش تر مورد توجه قرار می داد به خصوص بر مقوله امنیت اقتصادی تاکید بیش تر می شد به نحوی که حتی گاهی همسنگ امنیت نظامی مطرح می گردید. تکیه بر لیبرالیسم و سرمایه داری در غرب به طور جدی بر مفاهیم امنیت ملی تاثیرگذار شد و پی گیری مباحثی مانند حقوق بشر و دموکراسی از سوی غرب و بی ثباتی های ناشی از فقدان اقتصاد پویا و دموکراسی در جهان دوم و سوم بر قوت ابعاد جدید امنیت ملی افزود (ربیعی، ۱۳۸۷: ۱۳۵). به طور کلی می توان ابعاد امنیت ملی را به مقوله های زیر تقسیم کرد: امنیت اقتصادی، نظامی، سیاسی، قضایی، فرهنگی و اجتماعی و زیست محیطی که در پژوهش حاضر، مولفه های آن را در کنوانسیون های پالمو و سی اف تی بررسی می کنیم.

امنیت اقتصادی

تعریف رابرت ماندل از امنیت اقتصادی این گونه است که وی میزان حفظ و ارتقای شیوه زندگی مردم یک جامعه از طریق تامین کالا و خدمات هم از مجرای عملکرد داخلی و هم حضور در بازارهای بین المللی می داند و می افزاید در حالی که به طور سنتی امنیت اقتصادی دو عنصر اصلی داشته است. یعنی استفاده از امکانات اقتصادی به عنوان یک اهرم و بنیان اقتصادی، قدرت نظامی، افزایش وابستگی متقابل اقتصادی و سیاسی شدن فزاینده موضوعات اقتصادی باعث ایجاد آسیب پذیری بیشتر دولتهای ملی شده است (ماندل، ۱۳۷۷: ۱۰۹).

امنیت اقتصادی در دنیای پس از جنگ سرد، بطور روزافزونی به عنوان یک بعد از امنیت مطرح می شود. دانش پژوهان و سیاست گزاران ضمن تایید ارتباط اقتصادی با ایمنی جامعه، به دنبال راههای جدیدی جهت وارد نمودن موضوعات اقتصادی در راهبردهای سنتی دفاعی بوده اند. خطر بزرگی که امروزه در مورد نظریات رایج امنیت

این مفهومی بود که رئیس جمهور وقت آمریکا جرج هربرت واکر بوش^۱ به عنوان توصیفی از دنیای پس از جنگ سرد استفاده کرد. از نظر بسیاری از اندیشمندان سیاسی زمانی که مفهوم نظم نوین جهانی توسط رئیس جمهور بوش و برنت اسکاوکرافت از اعضای شورای امنیت ملی آمریکا به عنوان اصلی ترین مشخصه بعد از جنگ سرد عنوان شد، آن ها اهداف مشخص و منظور خاص خود را داشتند (Manne, 1992: 2).

ابعاد امنیت ملی

مسئله اقوام، هویت های فرهنگی در جوامع و نقش ایدئولوژی ها در مشروعیت دولتها گسترش ارتباطات و تاثیر آن بر موارد پیش گفته و همچنین تهدیدات زیست محیطی اخیر، هر یک به نوبه خود توجهات بیشتری را بر ابعاد امنیت ملی جلب نموده است. بوزان را می توان از افرادی نامید که در تبیین و واضح کردن این مفهوم، نقش موثری داشته است. پس از آن به ابعاد بیشتری از امنیت ملی توجه شد (ربیعی، ۱۳۸۷: ۵).

از منظر بوزان، امنیت اجتماعات بشری به پنج مقوله تقسیم می شود. نظامی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی. به طور کلی امنیت نظامی به اثرات متقابل تواناییهای تهاجمی و دفاعی مسلحانه دولت ها و نیز برداشت آنها از مقاصد یکدیگر مربوط است. امنیت سیاسی ناظر بر ثبات سازمانی دولت ها سیاست های حکومتی و ایدئولوژی هایی است که به آنها مشروعیت می بخشد. امنیت اقتصادی یعنی دسترسی به منابع مالی و بازارهای لازم برای حفظ سطوح قابل قبولی از رفاه و قدرت دولت. امنیت اجتماعی به قابلیت حفظ الگوهای سنتی، زبان، فرهنگ، مذهب و هویت و عرف ملی با شرایط قابل قبولی از تحول مربوط است. امنیت ناظر است که تمام حیات بشری بدان متکی است. این پنج بخش جدا از یکدیگر عمل نمی کنند (بوزان، ۱۳۷۸: ۳۴).

¹ George Herbert Walker Bush

خلاص کنند باید اقتصاد را به سمت دو هدف اجتماعی و سیاسی عدالت و برابری ببرند. از نظر سوسیالیست ها باید امنیت کسانی که گرفتار ضعف اقتصادی هستند به زیان قدرتمندان اقتصادی تضمین گردد. در برداشتی بسیار کلی می توان سوسیالیست ها و پیروان مکتب سوداگری را هوادار ملت گرایی اقتصادی دانست زیرا هر یک به دلایلی متفاوت با دیگری خواهان اولویت یافتن دولت بر اقتصاد است (بوزان و همکاران، ۱۳۸۵: ۱۵۹).

اندیشمندان سیاسی بر این اعتقادند که بدون توانایی تولیدی و مالی یک ملت توانایی اندکی در حمایت از فعالیت های امنیتی کشور و منافع امنیت ملی خود که مهم ترین عنصر آن بقاست، خواهد داشت. کشورهای قدرتمند اقتصادی از این ابزار برای تغییر رفتار و در بسیاری مواقع سرنگونی حاکمیت کشور هدف با اعمال فشار اقتصادی بر مردم استفاده می نمایند. تحریم های اقتصادی واژه نام آشنایی است که در این مسیر استفاده می شود. ابزاری که همزمان و هماهنگ مورد استفاده با سایر ابزار جنگ ترکیبی به شدت مورد استفاده است (chun, 2005: 249-250).

خلاصه کلام آن که در قرن جاری قدرت اقتصادی به عنوان یکی از عوامل اصلی قدرت در عرصه روابط بین الملل مطرح می باشد و این به آن معناست که یکی از پایه های اصلی امنیت، (اقتصاد) است. اهمیت این عامل تا به آن جاست که حتی عامل نظامی نیز در ذیل آن معنا می یابد (ریبسی، ۱۳۸۷: ۲۶۲).

کنوانسیون

توجه جامعه بین المللی به پیشگیری از پولشویی و تامین مالی تروریسم باعث شکل گیری نهادهایی چون کنوانسیون پالرمو و سی اف تی گردید که اوج آنها در گروه ویژه اقدام مالی اف ای تی اف متبلور شد. هدف اصلی این نهاد با تاکید بر مفاهیمی چون ایجاد سازوکارهای افزایش همکاری میان دولت ها "ثبات مبتنی بر شفافیت" بود (سلطانی، ۱۳۹۹: ۱).

اقتصادی وجود دارد این است که به غلط آن را تنها بُعد مهم در امنیت ملی تلقی نماییم؛ چنانکه در دوران گذشته نیز چنین برداشتی در مورد امنیت نظامی وجود داشت (همان).

تعریف بوزان از مفهوم امنیت اقتصادی که در رویکرد فراخ نگر وی به مفهوم امنیت به مثابه بعدی از آن مفهوم ارائه شده است، در نوع خود جالب توجه است؛ چرا که سعی دارد دو رهیافت مختلف در پردازش این مفهوم را با یکدیگر تلفیق کند دو رهیافتی که در ظاهر متناقض یا یکدیگر یا متناقض نما هستند؛ یعنی رهیافت دولت محور و رهیافت مردم محور. اشاره به عبارت "حفظ قدرت دولت" به نگرشی مربوط می شود که قدمتی بیش از یک قرن دارد. یعنی این باور اساسی که اقتصاد پیشرفته با زیربنای مالیاتی سالم و کارآمد، برای خریدهای نظامی و قابلیت های دیپلماتیک ضروری است زیرا تامین و حفظ نیروهای مسلح و شبکه های دیپلماتیک، گران قیمت و پرهزینه است (پورسعید، ۱۳۹۲: ۱۲۲).

لیبرال ها با اولویت قائل شدن برای اقتصاد مدعی اند که باید اقتصاد را ریشه کالبد اجتماع دانست و بازار را به حال خود وا گذاشت که بدون دخالت دولت تاحد ممکن آزادانه کار خود را بکند. دولت برای تامین قانون و برقراری امنیت سیاسی- نظامی و پشتیبانی از کالبد اجتماعی در زمینه هایی که این کار از عهده بازار بر نمی آید، هدف اصلی از این دیدگاه امنیت اقتصادی بسط مقرراتی است که سبب پویایی عوامل تولید در میان اقتصادهای ملی شود. البته می توان ادعا کرد که لیبرالیسم برای حفظ جایگاه نخبگان سرمایه دار ساخته و پرداخته شده است. لیبرالها کارایی اقتصادی را ارج می گذارند و روابط اقتصادی را نوعی بازی با حاصل جمع مثبت می دانند که می تواند برای هر دو طرف آن سودآور باشد. سوسیالیست ها به شکل نامناسبی در میان این دو نگرش موضع گیری می کنند و هم اقتصاد را ریشه تمام کالبد اجتماع می دانند و هم می گویند دولت ها تا جایی که می توانند خود را از این منطق

عمومی سازمان ملل به تصویب رسیده است. بر این اساس لایحه دولت جمهوری اسلامی ایران، به مجلس شورای اسلامی تسلیم شد که پس از تصویب و ایراد شورای نگهبان به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع شده است و همینک منتظر تصمیم گیری در مجمع است (لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین المللی مقابله با تامین مالی تروریسم، ۱۳۹۶).

در زمان آغاز فعالیت گروه ویژه اقدام مالی در سال ۱۹۸۹ هدف اولیه و مأموریت اصلی آن، وضع استانداردهای بین المللی در زمینه مبارزه با پولشویی تعریف و تبیین شده بود. لیکن در بستر تحولات بین المللی و حسب ضرورت های ناشی از بروز چالش های جدید در سطح بین الملل، اهداف و مأموریت های گروه ویژه اقدام مالی مورد بازنگری قرار گرفت و به تدریج موضوعات و مأموریت های جدیدی به آن افزوده شد به نحوی که اکتبر ۲۰۰۱ و فوریه ۲۰۱۲ را می توان نقطه عطفی برای این نوع تحولات برشمرد. در واکنش به حملات تروریستی یازده سپتامبر در ایالات متحده آمریکا در اکتبر سال ۲۰۰۱ اف ای تی اف جلسه عمومی فوق العاده ای در واشنگتن تشکیل داد و در آن تصمیم گرفته شد تا اختیارات گروه از مبارزه با پولشویی فراتر رفته و تامین مالی تروریسم را نیز شامل شود. در همان جلسات بود که گروه ویژه اقدام مالی هشت توصیه جدید در زمینه تامین مالی تروریسم تصویب کرد که در اجلاس ۲۲ اکتبر سال ۲۰۰۴ یک توصیه دیگر نیز به توصیه های هشت گانه در زمینه مبارزه با تامین مالی تروریسم اضافه شد و در مجموع به توصیه های ویژه معروف شدند. همچنین در تاریخ ۱۶ فوریه سال ۲۰۱۲ نسخه جدید و اصلاح شده ای از مجموعه توصیه های خود را منتشر کرده که FATF نسبت به نسخه قبلی توصیه ها، تفاوت های قابل ملاحظه ای در آن مشاهده می شود (زارع و قائم مقامی، ۱۳۹۵: ۱۲).

پیوستن کشورها به این کنوانسیون ها در موارد متعددی الزامات و تعهدات به جرم انگاری را برای

کنوانسیون پالرمو با عنوان اصلی کنوانسیون سازمان ملل متحد برای مبارزه با جرایم سازمان یافته فراملی، در شهر پالرمو ایتالیا در ۱۵ نوامبر سال ۲۰۰۰ با قطعنامه مجمع عمومی سازمان ملل متحد به تصویب رسید UNITED NATIONS OFFICE (ON DRUGS AND CRIME, 2011) و تا کنون بیش از ۱۸۰ کشور دنیا آن را پذیرفته اند. این کنوانسیون سه پروتکل تکمیلی نیز دارد:

- پروتکل پیشگیری، سرکوب و مجازات قاچاق اشخاص مخصوصاً زنان و کودکان.
- پروتکل علیه قاچاق مهاجرین از طریق زمین، دریا و هوا.
- پروتکل علیه تولید غیرقانونی و قاچاق مهمات.

کنوانسیون پالرمو در ۲۹ سپتامبر ۲۰۰۳ پس از ۹۰ روز از پیوستن چهارمین کشور مطابق ماده ۳۸ این کنوانسیون لازم الاجرا شد. در مقدمه متن اصلی کنوانسیون آمده است که کشورها برای قرار گرفتن در زیر مجموعه یکی از این پروتکل ها، باید در مجموعه این کنوانسیون عضو شوند. در متن این کنوانسیون موارد متعددی از مفاسد مالی که جنبه فراملی نیز دارند، مورد تاکید قرار گرفته که یکی از مهم ترین موارد آن مبارزه با پولشویی است که در ماده ۷ این کنوانسیون به تفصیل به آن پرداخته شده است.

فرایند تایید این کنوانسیون در قوه مقننه جمهوری اسلامی ایران، فراز و نشیب هایی داشته است که مهمترین بخش آن، مباحث امنیت ملی را شامل می شود (لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون سازمان ملل متحد برای مبارزه با جرائم سازمان یافته فراملی، ۱۳۹۵: ۶).

کنوانسیون مقابله با تامین مالی تروریسم (CFT) دومین کنوانسیونی است که تصویب آن در جمهوری اسلامی ایران، با چالش هایی روبرو بوده است. این کنوانسیون در نهم دسامبر سال ۱۹۹۹ در مجمع

تحریمی وارد معامله شوند از تجارت و تعامل با ایالات متحده محروم خواهند شد. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت ساختار TFI برای یک جنگ تمام‌عیار اقتصادی طراحی شده و برای این جنگ نیز نیروهای ویژه خودش را دارد. TFI با حدود ۷۰۰ کارمند از بخش‌های مهمی تشکیل شده است که عبارت‌اند از:

شبکه اجرای جرایم مالی (FinCEN)، که مهم‌ترین وظیفه‌اش جلوگیری از رسیدن اموال به گروه‌های معارض با آمریکا است و به همین دلیل هیئت نمایندگان آمریکا در FATF را رهبری می‌کند. FIU در ایالات متحده ذیل این دفتر انجام وظیفه می‌کند. دفتر تحلیل و اطلاعات (OIA)، که وظیفه‌اش جمع‌آوری و تحلیل اطلاعات برای مبارزه با تأمین مالی گروه‌های معارض با آمریکا است. دفتر اجرایی خزانه‌داری برای تصرف دارایی‌ها (TEOAF)، دفتر تأمین مالی تروریسم و جرایم مالی (TFFC) دفتر کنترل دارایی‌های خارجی (OFAC) که کانون قدرت وزارت خزانه‌داری بوده و وظیفه‌اش مدیریت و اعمال تحریم‌های اقتصادی و تجاری علیه دولت‌ها، سازمان‌ها و افراد معارض با آمریکا است. این دفتر لیست سیاه افراد و شرکت‌های تحریم‌شده توسط وزارت خزانه‌داری را تهیه و منتشر می‌کند و آن را برای تمام دولت‌ها و نهادهای مالی جهان می‌فرستد و می‌تواند اموال افراد و شرکت‌های تحریم‌شده را مسدود یا افراد و سازمان‌هایی را که با عناصر لیست تحریم معامله کرده‌اند جریمه کند (خبرگزاری تسنیم، ۱۳۹۹).

عدم اجازه رازداری بانکی (کنوانسیون پالرمو)

ماده ۱۲ با عنوان توقیف و مصادره بند ۶ با تأکید بر عدم رازداری بانکی اینگونه ذکر شده: به منظور اجرای مفاد این ماده و ماده ۱۳ این کنوانسیون، تمامی کشورهای عضو، به دادگاه‌های سایر مراجع صلاحیت دار خود اختیارات لازم را تفویض خواهند کرد تا بتوانند دستور در دسترس‌گذارند یا توقیف سوابق بانکی، مالی یا بازرگانی، را صادر نمایند. کشورهای عضو مجاز نخواهند بود بنا بر اصل

دولت‌ها ایجاد می‌کند. به طوری که دولت‌های عضو، متعهد می‌شوند مشارکت در گروه مجرمانه سازمان یافته، تطهیر عوائد حاصل از جرم، پولشویی و فساد را جرم‌انگاری کنند. بر این اساس پیوستن جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون پالرمو کشور را ملزم می‌کند تا قوانین و فرایندهای کیفری‌اش را همسو با انتظارات کنوانسیون ترمیم و بازنگری کند. به تعبیری الزاماتی در مفاد این کنوانسیون وجود دارد که ایران باید بر اساس آن در قوانین و مقررات کیفری‌اش بازنگری کند. موضوع مهم دیگر در این کنوانسیون‌ها بحث حق تحفظ است. بر اساس ماده ۱۹ کنوانسیون ۱۹۶۹ وین که به قانون اساسی حقوق معاهدات شهرت دارد، حق تحفظ یا حق شرط در یک معاهده بین المللی فقط هنگامی قابل پذیرش است که با موضوع و هدف معاهده ناسازگار Incompatible نباشد. بنابراین در کنفرانس وین که مادر کنوانسیون هاست، حق تحفظ در صورتی پذیرفته است که هیچ کشوری با آن مخالفت نکرده باشد و با روح کنوانسیون در تضاد نباشد.

مبادله اطلاعات با ایجاد واحد اطلاعات

مالی در کنوانسیون پالرمو

در ماده ۷ بند ۱ اینگونه آمده است: ماده ۷ بند ۱ جزء ب: (همکاری و تبادل اطلاعات در سطوح ملی و بین‌المللی با سازوکار واحد اطلاعات مالی از الزامات این بند بوده که تهدیدات آن در زمینه تبادل اطلاعات واضح است).

واقعه ۱۱ سپتامبر فرصتی طلایی برای آمریکا به وجود آورد تا به بهانه مبارزه با تروریسم، یک واحد جدید در وزارت خزانه‌داری به نام "دفتر تروریسم و اطلاعات مالی (TFI)" ایجاد نماید که کنار FBI، CIA و NSA، از سال ۲۰۰۴ یکی از ۱۷ عضو جامعه اطلاعاتی آمریکا است و تمام دستگاه‌های اطلاعاتی موظف‌اند به آن خدمات بدهند. چریک‌های TFI با سفر به اقصی نقاط جهان، دولت‌ها و نهادهای مالی را برای محکم نمودن ساختمان تحریم‌ها مجاب می‌کنند و آنها را بر سر یک دوراهی قرار می‌دهند که باید یا از آمریکا تبعیت کنند یا اگر با کشورهای

انتقال پول، ردیابی یا کنترل حمل و نقل فیزیکی مرزی پول نقد و تبادل اطلاعات از طریق کانال‌های ارتباطی آژانس‌های ذیصلاح با همکاری کشورهای عضو صورت می‌پذیرد، که این امر مؤید اشراف کشورهای متخاصم بر اطلاعات مالی جمهوری اسلامی ایران است.

عصر جدید جنگ مالی

کتاب "اتاق جنگ در خزانه داری آمریکا" سرگذشت گروه کوچکی از مقامات وزارت خزانه داری و سایر نهادهای دولتی آمریکا است، که نسل جدیدی از قدرت مالی را طراحی کرده اند. این استراتژی‌های پنهانی و با هدف ایجاد تغییرات جدیدی در روش استفاده از ابزارهای مالی طراحی شده اند. از این ابزارهای مالی همچنین برای احیای وزارت خزانه داری که سعی داشت در زمینه تلاش برای پرداختن به موضوعات مرتبط با امنیت ملی معتبر باقی بماند، استفاده شده است. از دل یک وزارت خزانه داری تضعیف شده و یاغیان بروکراتیک - چریک‌های کت و شلواری - چشم اندازی جدید برای امنیت ملی شکل گرفت که در آن بخش خصوصی می‌تواند در جهت تامین منافع آمریکا به منزوی کردن رژیم‌های ناقض قوانین بین‌المللی کمک کند (زاراته، ۱۳۹۷: ۱۱). در این کتاب گفته می‌شود چگونه تیم کوچکی در وزارت خزانه داری آمریکا، در هماهنگی با سایر بخش‌های دولت آمریکا و بخش خصوصی، این عصر جدید جنگ مالی را به راه انداخت (همان، ۲۷).

خوان زاراته^۱ معاون سابق اداره تروریسم و اطلاعات مالی وزارت خزانه داری آمریکا در کتاب خود تحت عنوان «جنگ خزانه‌داری» کارشناسان وزارت خانه داری را چریک‌های کت و شلواری می‌خواند و می‌نویسد: «زرادخانه آمریکا شامل هواپیماهای بدون سرنشین، موشک‌های تام‌هاوک و چریک‌هایی با کت و شلوار خاکستری است. وظیفه این چریک‌ها تبدیل ابزار مالی و اقتصادی به سلاحی قوی، علیه دشمنان آمریکاست. وی همچنین می

رازداری بانکی از اجرائی مقررات مفاد این بند خودداری کنند.

در دسترس گذاردن یا توقیف سوابق بانکی، مالی یا بازرگانی، عدم خودداری از اجرا بنا بر اصل رازداری بانکی موجب تسلط بر مبادلات و مبادی کشور در عرصه‌های مهم می‌شود.

گرانی دلار (کنوانسیون پالرمو)

ماده ۷ بند ۲: مفاد این بند مبنی بر کشف و پایش جابجایی وجوه نقد و اوراق بهادار در مرزها، موجب سخت‌تر شدن ورود ارز به کشور شده و پیامدهای اقتصادی آن و گرانی دلار را نباید نادیده گرفت.

دسترسی به اطلاعات بانکی (کنوانسیون پالرمو)

ماده ۱۸ بند ۸: کشورهای عضو نباید به دلیل حفظ اصل رازداری بانکی، از انجام معاضدت‌های حقوقی متقابل خودداری کنند که لازمه آن دسترسی طرف‌های معاهد به اطلاعات بانکی کشور می‌باشد.

ماده ۲۷ همکاری در زمینه اجرائی قانون بند ۱ الف "تقویت و در صورت لزوم، ایجاد مجاری ارتباطی میان مقامات، نهادها و دوایر صلاحیت دار به منظور تسهیل تبادل سریع و ایمن اطلاعات مربوط به کلیه جوانب جرائم مشمول این کنوانسیون، شامل، ارتباطات آن‌ها با سایر فعالیت‌های مجرمانه در صورتی که کشورهای عضو مربوط مقتضی بدانند.

دسترسی به اطلاعات مالی (کنوانسیون سی اف تی)

ماده ۱۸: با عنایت به این ماده از کنوانسیون، کشورها با دولت‌های دیگر از طریق تعدیل قوانین داخلی، ممنوعیت افتتاح حساب برای صاحبان حساب یا برداشت‌کنندگان ناشناس، ملزم نمودن مؤسسات مالی به ارائه گزارش به مراجع ذیصلاح در مواجهه با تبادلات گسترده غیرعادی، همکاری می‌نمایند و مواردی نیز از قبیل نظارت بر مؤسسات

¹ Juan Zárata

مخاطرات امنیتی کنوانسیون های پالمو و سی اف تی برای جمهوری اسلامی ایران

استراتژی اصلی سازمان های بین المللی در اصرار به پذیرش کنوانسیون های تامین مالی تروریسم و مبارزه با جرائم سازمان یافته فراملی، وادار کردن جمهوری اسلامی ایران به توقف یا کاهش رفتار مقاومتی در منطقه از طریق فعال کردن مجموعه ای از ابزارهای اطلاعاتی، مذاکراتی و ... است که به طور مشخص از حیث سازمانی سپاه پاسداران و حزب الله و از حیث جغرافیایی سوریه را در بر بگیرد. در حال حاضر، هیچ هدفی برای این سازمان ها مهم تر از آن نیست که در چارچوب پروژه هایی، ایران را درگیر مجموعه فرآیندهایی کند که خروجی آن کاسته شدن از نقش جمهوری اسلامی در محور مقاومت و کاسته شدن از نقش محور مقاومت در منطقه باشد. از این نظرگاه، آنچه در پذیرش کارگروه اقدام مالی رخ داده، و در اصرار بر پذیرش کنوانسیون های مذکور وجود دارد، حاوی تهدیدهای بسیار مهم امنیتی است که فراتر از ظواهر بروکراتیک باید درپاره آن به شدت حساس بود. رهبر حکیم انقلاب در دیدار با نمایندگان و رئیس مجلس شورای اسلامی درباره معاهدات بین المللی درست در زمانی که صدایی که از مجلس درباره FATF مبنی بر موافقت رئیس مجلس و اکثر اعضای شنیده می شد، فرمودند:

"این معاهدات بین المللی که به آن در لغت فرنگی گفته میشود کنوانسیون، در اصل در یک نقطه ای پخت و پز میشود که اطراف قضیه، من باب مثال آن ۱۰۰ کشور یا ۱۵۰ کشور که بعداً به آن می پیوندند، هیچ تأثیری در آن پخت و پز اولیه ندارند. یک جایی بالاخره چند قدرت بزرگ در مجموعه های هیئت های فکری شان - به قول خودشان اتاق فکرشان - می نشینند برای یک منافی و مصالحی که برای خودشان تعریف کردند، یک چیزی را پخت و پز میکنند، بعد این را به وسیله دولتهایی که همسوی با آنها هستند، یا مرعوب آنها هستند، یا دنباله رو آنها

نویسد "گروه کوچکی از ما در وزارت خزانه داری و سایر بخش های دولت آمریکا بعد از ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ این آسیب پذیری استراتژیک دشمنان آمریکا را تشخیص دادیم. ما از لنز دلار، یورو و ریال به میدان نبرد جهانی نگاه کردیم و دیدیم که پول بزرگ ترین دارایی ما و بزرگ ترین ضعف و آسیب پذیری دشمنان ما است. با دنبال کردن این ایده شروع به برنامه ریزی روش هایی برای استفاده از پول به عنوان سلاحی علیه تروریست ها، حکومت های ناقض قوانین بین المللی و عاملان مالی غیرمجاز کردیم. در نتیجه حالا در عصر جدید جنگ مالی هستیم. توانایی ضربه زدن به جریان های مالی و شبکه های دشمنان آمریکا و مختل کردن آنها نوع متفاوتی از ابزار نفوذ استراتژیک به ما داد (همان، ۱۷).

این افسر اتاق جنگ اقتصادی، همچنین درباره نقش آمریکا در FATF می گوید: «دنی گلاسر و چپ پونسی، دو دیپلمات برجسته در فضای مالی جهانی و متخصص در بحث مبارزه با پولشویی از سوی ایالات متحده مسئول راه اندازی دوباره فرایند FATF قدیمی شدند تا کشورهای مشکل دار را در لیست سیاه جای دهند» و درباره نقش آمریکا در فشارهای FATF به ایران می گوید: گلاسر و پونسی یک فرایند مطمئن را در درون نظام FATF گنجانند که رژیم ایران را تحت نظارت های دقیق قرار می داد، نه فقط با استفاده از استانداردهای ضد پولشویی، بلکه با استانداردهای مقابله با گسترش سلاح های کشتار جمعی و استانداردهای مبارزه با تامین مالی تروریسم که وزارت خزانه داری پس از حمله یازده سپتامبر اصرار بر قرار دادن آنها در FATF داشت. سخنان فوق به خوبی نشان می دهد که آمریکا برای دقیق تر شدن تحریم ها نیاز بسیار زیادی به اجرای استانداردهای FATF در ایران دارد و اتاق جنگ اقتصادی (وزارت خزانه داری) از FATF به عنوان یک بازوی قدرتمند در این راستا استفاده می کند (خبرگزاری فارس، ۱۳۹۷).

کارمندان و سایر کارشناسان با رعایت موافقتنامه‌ها یا ترتیبات دو جانبه بین کشورها موجبات نفوذ جاسوسان را به کشور فراهم می‌نماید.

۳ مقاومت سیاسی

در بعد سیاسی، به چالش کشیدن مشروعیت سیاست‌های اعمالی ایالات متحده و تلاش برای افزایش نفوذ سیاسی در خاورمیانه و فراتر از آن در سطوح بین‌المللی، از جنبه‌های راهبردی مقاومت جمهوری اسلامی است. به چالش کشیدن مشروعیت نظم مستقر بین‌المللی در گفتمان روزمره جمهوری اسلامی ایران تلاشی مواجهه جویانه با ساختارهای سیاسی نظم بین‌المللی است که بر اساس ارزش‌های دینی اش فاقد مشروعیت اند. به چالش کشیدن اعتبار نظام لیبرال دموکراسی غرب از جنبه‌های سیاسی، راهبردی دیگر مقاومت جمهوری اسلامی ایران است. مقاومت سیاسی همچنین شامل به کارگیری دیپلماسی در عرصه منطقه‌ای و بین‌المللی برای شکل دهی به بلوکی از کشورهای متحد اسلامی در برابر نفوذ غرب می‌شود. جمهوری اسلامی ایران در این راستا پیوندهایش را با سوریه، حزب الله لبنان، حماس و جهاد اسلامی فلسطین گسترش داده است (سیمبر، ۱۳۹۹: ۵۸).

امنیت قضایی

امنیت قضایی عبارت است از ایمنی و مصون ماندن فرد از هر گونه تعرض، تجاوز، ارعاب و تهدید نسبت به جان، مال، ناموس، آزادی، شرف، حیثیت، شغل و مسکن و به طور کلی تمامی حقوق قانونی و مشروع او است. امنیت قضایی، فرآیندی برای رسیدن به یک نظام قضایی عادلانه و منصفانه است که در آن همگان به عدالت دسترسی داشته باشند، حقوق افراد به طور مناسب تأمین شود و عدالت نسبی میان افراد جامعه و به ویژه حاکمان و شهروندان برقرار شود. امنیت قضایی عبارت از توسعه عدالت در جامعه، تأمین آزادیهای مشروع و حمایت از آنها

هستند و خیلی منفعی هم در این کار ندارند، تصویب میکنند؛ اگر یک دولت مستقلی هم پیدا بشود - حالا مثل جمهوری اسلامی- که مثلاً بگوید من این را قبول ندارم؛ این کنوانسیون را، این معاهده‌ی بین‌المللی را قبول ندارم، سرش میریزند که آقا! ۱۲۰ کشور، ۱۵۰ کشور، ۲۰۰ کشور این را قبول کردند؛ شما چطور قبول نمیکنید؟ کنوانسیون‌ها غالباً این [جور] است. گفته میشود حالا چه کار بکنیم؟ بعضی از این معاهدات بین‌المللی و کنوانسیون‌ها مواد مفیدی دارند. خیلی خوب، اشکالی ندارد؛ بنده هم در مورد همین چیزهایی که اخیراً در مجلس مطرح شد در این چند ماه اخیر، گفتم مجلس مستقلاً خودش قانون بگذراند. فرض کنیم [موضوع] مبارزه‌ی با تروریسم یا با پولشویی است؛ خیلی خوب، مجلس شورای اسلامی یک مجلس رشید و عاقل و بالغی است و پشتوانه‌های کاری خیلی خوبی هم دارد؛ بنشینند یک قانون بگذرانند؛ این قانون، قانون مبارزه‌ی با پولشویی است، هیچ مشکلی هم ندارد، شرایط زیادی‌ای هم ندارد و همان کاری که خود شماها میخواهید بکنید، در این قانون مندرج است؛ این مهم است. هیچ لزومی ندارد که ما برویم چیزهایی را که نمیدانیم ته آن چیست یا حتی میدانیم که مشکلاتی هم دارد، به‌خاطر آن جهات مثبت و جنبه‌های مثبت، قبول بکنیم."^۱

اشراف اطلاعاتی، تهدیدی بر حاکمیت (کنوانسیون پالمو)

ماده ۷ بند ۴: توسعه و تقویت همکاری‌های جهانی، منطقه‌ای و دوجانبه بین مراجع قضایی، مجریان قانون و مقامات نظارتی مالی از جمله مفاد این بند بوده که موجبات اشراف اطلاعاتی بیگانگان را فراهم می‌آورد.

نفوذ و جاسوسی (کنوانسیون پالمو)

ماده ۲۷ بند ۱-۳ د: تسهیل هماهنگی مؤثر بین مقامات، نهادها و دوایر صلاحیت دار و افزایش تبادل

۱ - دیدار مقام معظم رهبری با کارکنان و نمایندگان مجلس شورای اسلامی ۱۳۹۷/۳/۳۰

درخواست معاضدت حقوقی و تبادل اطلاعات از موضوعات این ماده است.

مصادره اموال، تهدید امنیتی (کنوانسیون پالرمو)

ماده ۱۳ تاکید بر همکاری بین المللی به منظور مصادره اموال دارد. باید دید درخواست کمک از دولت های عضو دیگر چه مخاطراتی می تواند در پی داشته باشد؟ همکاری با سازمان های منطقه ای و بین المللی و سازمان های غیردولتی مربوط، سبب پذیرفتن استانداردهای این نهادها و اجرای مفاد آن می باشد که این امر تهدیدات امنیتی و ملی در پی خواهد داشت.

۴ امنیت زیست محیطی

از اواسط دهه ۱۹۸۰ شمار فراوانی از استادان تاکید می کردند که آثار تخریبی فعالیت انسانی بر محیط زیست سبب تهدید علیه امنیت ملی قلمداد شود. این تحلیل گران معتقد بودند حیطه تعریف امنیت ملی باید وسیع تر باشد تا مباحث مربوط به محیط زیست و منابع مورد تهدید را دربرگیرد. امنیت محیط زیست یا امنیت اکولوژیکی از واژه هایی است که به منظور تشریح امنیتی تهدیدهای زیست محیطی به کار می رود. از جمله باری بوزان در کتاب مردم دولت ها و هراس بر این نکته تاکید می ورزد که در مفهوم امنیت ملی عامل زیست محیطی یا تهدید زیست محیطی نیز به همان اندازه سیاسی و نظامی اهمیت دارند. طیف وسیعی از دیدگاه های مختلف پیرامون این که آیا محیط زیست به عنوان یک مسئله امنیتی قلمداد شود، یا نه وجود دارد. این طیف از یک سو شامل کسانی می شود که معتقدند امنیتی کردن محیط زیست مهم ترین گام در جهت بقای بشریت به حساب می آید. از سوی دیگر برخی بر این باورند که قائلان به امنیت زیست محیطی به طور خیلی ساده محیط زیست گرایانی هستند که با بدگمانی تلاش می کنند بخشی از منابع و توجه دولت که به طور سنتی به موضوعات امنیتی اختصاص می یابد را به چنگ آورند (پورسعید، ۱۳۹۲: ۱۲۵).

و به کار بردن تشریفات و مقررات قضایی روان و مناسب است (ساداتی، ۱۳۸۹: ۱۱).

امنیت قضایی، حالتی است که در آن، حیثیت، جان، مال و تمامی امور مادی و معنوی انسان، در حمایت قانون و در صیانت قوه قضائیه باشد. برای ایجاد چنین حالتی، باید مؤلفه های اساسی رعایت شوند تا از آن طریق بتوان به هدف امنیت قضایی که دستیابی به عدالت قضایی است، دسترسی یافت. احترام و التزام به قانون، از اولین شرایط قوام جامعه و ایجاد نظم و امنیت فردی و اجتماعی است. برنامه ریزیهای بلندمدت به منظور ایجاد و امکان تحول و رشد، تنها در جامعه ای میسر است که قانون، نظم و امنیت، ثبات و امید به آینده و اعتماد متقابل، حکمفرما باشد (میرکمالی، ۱۳۹۸: ۱۲۷-۱۵۰).

معاضدت حقوقی (کنوانسیون پالرمو)

ماده ۱۸ معاضدت حقوقی متقابل بند ۱: "در زمینه تحقیقات، تعقیب و رسیدگی های قضایی مربوط به جرائم موضوع این کنوانسیون طبق مفاد ماده ۳ آن، کشورهای عضو بیشترین حد معاضدت های حقوقی متقابل را برای یکدیگر فراهم خواهند کرد و در مواردی که کشور عضو درخواست کننده، بنا بر دلایل معقول معتقد باشد که جرائم موضوع جزءهای الف یا ب بند ۱ ماده ۳ دارای ماهیت فراملی هستند، شامل این موضوع که قربانیان، شهود، عواید، آلات و اسباب یا ادله مربوط به جرائم مزبور در قلمروی کشور عضو درخواست شونده واقع شده و یک گروه مجرمانه سازمان یافته در ارتکاب جرم مورد نظر دخالت داشته است، معاضدت های متقابل لازم را در اختیار آن کشور قرار خواهند داد."

فراهم کردن بیشترین حد معاضدت حقوقی متقابل برای یکدیگر از دیگر الزامات بوده که می بایست در معاهدات با کشورهای دیگر پیش بینی شده و مورد توجه قرار گیرد.

همین طور در ماده ۱۲ (کنوانسیون سی اف تی)، حداکثر مساعدت از بازجویی تا استرداد، عدم رد

کنوانسیون تلقی نمایند. کشورهای عضو، در موارد مقتضی، از موافقتنامه‌ها یا ترتیبات از جمله سازمان‌های بین‌المللی یا منطقه‌ای برای ارتقای همکاری میان نهادهای مجری قانون خود حداکثر استفاده را خواهند نمود".

انعقاد موافقتنامه یا ترتیبات دوجانبه یا چندجانبه در زمینه همکاری مستقیم بین نهادهای مجری قانون فرایند نظارت بر تبادلات مربوطه را پیچیده‌تر خواهد نمود.

دسترسی به اطلاعات به بهانه جرم سازمان یافته (کنوانسیون پالمو)

ماده ۳ کنوانسیون پالمو با عنوان دامنه شمول بیان می‌دارد:

این کنوانسیون برای پیشگیری از تحقیقات و تعقیب جرائم زیر و در مواردی به کار خواهد رفت که جرم مورد نظر ماهیت فراملی داشته و به یک گروه مجرمانه سازمان یافته مربوط باشد، مگر آن که در این کنوانسیون طور دیگری ذکر شده باشد:

۲. در بند (۱) این ماده، جرم در صورتی ماهیت فراملی خواهد داشت که:

الف) در بیش از یک کشور اتفاق افتاده باشد؛

ب) در یک کشور اتفاق افتاده باشد ولی بخش مهمی از مقدمات، برنامه ریزی، هدایت یا کنترل آن در کشور دیگری انجام شود؛

ج) در یک کشور اتفاق افتاده باشد اما یک گروه مجرمانه سازمان یافته در آن دخیل بوده باشد که در بیش از یک کشور به فعالیتهای مجرمانه مشغول است؛

د) در یک کشور اتفاق افتاده باشد ولی در کشور دیگری آثار قابل ملاحظه‌ای داشته باشد.

در این ماده مشخص نیست کنوانسیون پالمو چگونه به اطلاعات ذکر شده دست خواهد یافت. در حالی که از نظر همین بند می‌تواند به بهانه جرم

با همه این اوصاف، می‌توان امنیت ملی را با توجه به مفهوم حقوقی و با در نظر داشتن موجبات تاثیرگذار سیاسی و با توجه به مفهوم امنیت ملی کشورهای همچون ایران اینگونه تعریف نمود:

(مجموعه‌ای از اصول و باورها و نیازها و ایدئولوژی‌های حاکم بر جامعه و میزان قدرت بالقوه و بالفعل هر کشور که تلاش می‌کند با توجه به شرایط موجود و تجربیات گذشته، ارزیابی دقیقی از اقدامات خود در عرصه بین‌المللی و حتی داخلی داشته باشد تا بتواند منافع ملی و مردم خود را بهتر حفظ و تضمین نماید. لذا این امنیت ملی درگیر با معاهدات و موافقت‌نامه‌های مختلفی است که کشورها آن را می‌پذیرند یا بر آنها تحمیل می‌شود).

تسلط بر اطلاعات (کنوانسیون پالمو)

ایجاد مجاری ارتباطی میان مقامات، نهادها و دوایر صلاحیت دار بمنظور تسهیل تبادل سریع و ایمن اطلاعات موجب تسلط دول متخاصم بر اطلاعات و تسریع در روند تحریم‌ها می‌شود.

ماده ۲۷ بند ۱-۳ و "مبادله اطلاعات و هماهنگ کردن تدابیر اداری و سایر تدابیر اتخاذ شده، بر حسب اقتضاء، به منظور کشف سریع جرائم مشمول این کنوانسیون" مبادله اطلاعات و هماهنگ کردن تدابیر اداری و سایر تدابیر اتخاذ شده بمنظور کشف سریع جرائم موجب کاهش نظارت بر تبادل اطلاعات و درز اطلاعات مجرمانه خواهد شد.

ماده ۲۷ بند ۲ "به منظور لازم الاجرا کردن این کنوانسیون، کشورهای عضو انعقاد موافقتنامه‌ها یا ترتیبات دو جانبه یا چند جانبه در زمینه همکاری مستقیم بین نهادهای مجری قانون خود، و در مواردی که چنین موافقتنامه‌ها یا ترتیباتی از قبل وجود دارند، اصلاح آن‌ها را مدنظر قرار خواهند داد. در صورت فقدان اینگونه موافقتنامه‌ها یا ترتیباتی بین کشورهای عضو مربوط، اعضاء می‌توانند این کنوانسیون را به عنوان مبنای همکاری متقابل در زمینه اجرای قانون در خصوص جرائم مشمول این

سازمان یافته، کشوری را متهم کند و در پی یافتن مجرم به آن کشور تعدی نماید.

تعریفی متفاوت از تروریسم (کنوانسیون سی اف تی)

ماده ۶: در این ماده قید شده اعمال جزایی منظور کمیسیون با ملاحظات سیاسی، فلسفی، عقیدتی، نژادی، قومی، مذهبی و غیره نباید توجیه شوند؛ این امر به معنی در نظر نگرفتن گروه‌های مقاومت، گروه‌های مردمی و مسلمانان سایر کشورها در مبارزه با ظلم و استعمار است.

همچنین در ماده ۱۱ کنوانسیون سی اف تی نیز در این ماده تصریح به استرداد مجرمین موضوع کنوانسیون گردیده و تبعات حاصل از آن مشخص است. زیرا طبق تعریفی که مورد قبول این کنوانسیون از تروریسم که همان تعریف کشورهای غربی است، گروه‌های مقاومت، نیروهای نظامی و امنیتی جمهوری اسلامی نیز تروریست شناخته شده و ملزم به استرداد افراد معین شده از سوی دیگر کشورها من جمله ایالات متحده هستیم.

۵ انجماد دارایی‌های ایران به بهانه حمایت از تروریسم

در میانه تحریم‌ها برای اعمال فشار بیشتر بر ایران، فرصت غیرمنتظره‌ای برای زدن ضربه‌های کاری و مستقیم به دست آمد. در سال ۲۰۰۸، وکلا و دیگر افرادی که به دنبال دارایی‌های ایران بودند، مطلع شدند که بیش از دو میلیارد دلار از دارایی‌های ایران در حساب سیتی بانک توسط Clearstream نگهداری می‌شود. همگام با تحریم‌های ایالات متحده و اتحادیه اروپا، Clearstream نیز تمام حساب مشتریان ایرانی را تا نوامبر ۲۰۰۷ بست. مشخص نبود که چرا این حساب خاص بسته نشده و دارایی‌های آن تخلیه نشده بود، اما با نظارت بیشتر بر دارایی‌های ایران مسئله روشن شد. آن دو میلیارد دلار در یک حساب متمرکز خوابیده بود. مهم‌تر اینکه دارایی متعلق به بانک مرکزی ایران بود، بنابراین

انجماد یا دسترسی موفقیت آمیز به آن می‌توانست بر ذخایر بانکی ایران تأثیر بگذارد. در نهایت، دارایی‌ها منجمد شدند، اما نه توسط وزارت خزانه‌داری. در عوض، وکلای قربانیان حادثه تروریستی که قبلاً هم اقداماتی علیه ایران به عنوان حامی تروریسم انجام داده بودند، شکایتی علیه ایران تنظیم کردند (خبرگزاری فارس، ۱۳۹۷).

۶ اعمال فشار بر بانکها برای قطع تجارت با ایران و تصویب قانون جامع تحریم ها (CISADA)

دومین عنصر مبارزه فشار مالی، اعمال محدودیت بر آن دسته از بانک‌هایی بود که هنوز هم به تجارت با ایران ادامه می‌دادند. خزانه‌داری لیستی از بانک‌هایی تهیه کرد که در حال تجارت با بانک‌ها و نهادهایی ایرانی بودند. آن لیست تبدیل به یک لیست هدف برای فشار آرام و اقدامات محدود ساز شد تا بانک‌ها متقاعد به قطع تجارت با ایران شوند. لوی به همراه دنی گلاسر و معاون جدید وزیر و عضو اسبق خزانه‌داری در دولت کلینتون، دیوید کوهن، مأموریت یافتن بانک‌های کله شقی را بر عهده گرفتند تا آنها را متقاعد به کاهش انجام تجارت با ایران کنند. تهدید به تحریم یا انجام اقدامات قانونی که می‌توانست دسترسی آن بانک به نظام مالی ایالات متحده را قطع کرده و اعتبارش را خدشه‌دار کند همواره توجیهی بود که آنها در آستین داشتند. ایرانی‌ها بار دیگر شاهد دیدارهای هیئت‌هایی از وزارت خزانه‌داری از مراکز بانکی در لندن، دبی، فرانکفورت، بیروت، هنگ کنگ و سنگاپور بودند. خزانه‌داری دوباره کارش را از سر گرفته بود. در اول ژولای ۲۰۱۰، سنا قانون جامع تحریم‌ها، مسئولیت‌پذیری و محرومیت ایران (CISADA) را با ۹۵ رای موافق در برابر صفر رای مخالف تصویب کرد.

تلاش دارد دایره محکومیت سپاه را گسترش دهد و این نیرو را در فهرست های سپاه مختلف قرار دهد. به خصوص عناصری از سپاه که تحت قانون های آمریکا مرتکب نقض حقوق بشر شده بودند در سوریه فعال بودند یا به برنامه موشکی ایران و مسائل دیگر کمک کرده بودند. سپاه که از قبل در ایران قدرت بالایی داشت به عنوان کانون و مرکز تمام رفتارهای دولت ایران در محافل مختلف توسط واشنگتن معرفی شد. در اینجا نیز ادعای مذکور بر اساس بنیان واقعی شکل گرفت اما هدف راهبرد آمریکا این بود که سپاه و ایران را کاملاً چسبیده به هم و غیر قابل جداسازی نشان دهد و امکان اعمال تحریم های هرچه بیشتر بر ایران حتی از مسیرهای قانونی به دلیل فعالیت های سپاه را فراهم کند (نفیو، ۱۳۹۷: ۱۰۳).

۶/۱ معارض قاعده نفی سبیل (کنوانسیون سی اف تی)

کنوانسیون تأمین مالی تروریسم با فراهم کردن بستر تسلط بیگانگان بر نظام اسلامی معارض قاعده نفی سبیل بوده و همچنین با بند ششم از اصل دوم، بند پنجم از اصل سوم، بند هشتم از اصل ۴۳ و اصول ۱۵۲ تا ۱۵۴ مغایرت دارد. چرا که موجب احاطه نظام سلطه به اطلاعات مالی و تبادلات و تراکنش های داخلی می شود. با بررسی مواد این کنوانسیون درمی یابیم علاوه بر ایرادات مطروحه توسط رسانه ها و مشکلات عدیده روح کلی مفاد آن، از بعد فنی نیز دارای ابهامات و نکاتی است که جمهوری اسلامی ایران را با مشکل مواجه می سازد.

نفی سبیل اصل دیگری در سیاست خارجی اسلام است که هم منصوص است و هم منطبق بر سنت و اجماع فقها. به موجب این اصل دولت اسلامی موظف است که در برقراری رابطه با سایر دولت ها و انعقاد معاهدات دو یا چند جانبه و نیز عضویت در سازمانهای بین المللی به گونه ای عمل

قانون سیسادا^۱ تبدیل به یک جزء مشخص از رژیم تحریم ها علیه ایران شد. این قانون هر بانک خارجی که همچنان به انجام معاملات نفتی با ایران می پردازد را مجازات می کرد. این قانون به این معناست که هر بانکی نمی تواند در خاک ایالات متحده با بانک مرکزی ایران داد و ستد تجاری داشته باشد. قانون سیسادا بار دیگر تمرکز جامعه بین الملل بر بخش بانکی ایران را به عنوان فاکتور کلیدی در محدود کردن ایرانی ها عنوان می کرد. کنگره دقیقاً همان محاسباتی را داشت که در تمام طول دوره راهبرد تنگ کردن حلقه فشار به کار گرفته می شد: اگر شما می خواهید در آمریکا تجارت کنید، باید تجارت با ایران را متوقف کنید (خبرگزاری فارس، ۱۳۹۷).

ریچارد نفیو، معمار تحریم های ایران در کتاب خود درباره نحوه تحریم سپاه پاسداران انقلاب اسلامی بر اساس قانون جامع تحریم ها اینگونه می نویسد: اقدام آمریکا برای تحریم ایران از طریق سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مثال آموزنده ای در این قضیه است. از سال ۲۰۰۶-۲۰۱۰ بخش اعظمی از سیاست آمریکا شناسایی عمده فعالیت های شیطننت آمیز سپاه بوده که از طریق آن بتواند مبنایی برای تحریم ها اقتصادی ایران و منزوی کردن این کشور به لحاظ اقتصادی به وجود بیاورد. این نگاه بسیار سر راست بود و خود ایرانی ها نیز به شکل گرفتن آن کمک می کردند. سیاستگزاران و کنشگران باید نشان می دادند که سپاه کنشگر بدی بود و از متحدان خود می خواستند که از هرگونه فعالیت اقتصادی با سپاه و عوامل و واسطه هایش را ممنوع کنند. در این زمان راهبرد مذکور عناصر دیگری نیز به خود گرفت. به لحاظ قانونی آمریکا اعلام کرد که هرگونه معامله چشمگیر و خاص با سپاه و مرتبطینش می تواند افراد را از سیستم مالی آمریکا جدا کند. این تصمیم بر اثر قانون جامع تحریم های ایران گرفته شد. به لحاظ دیپلماتیک آمریکا

¹ Countering America's Adversaries Through Sanctions Act (CAATSA)

نگرانی دولت‌ها از ادوار گذشته نسبت به موضوع امنیت و حفظ منافع سرزمینی بوده است. به طوری که اگر در مواقعی قرار بوده امتیازی بدهد و یا تعهدی را قبول کند، موضوع امنیت را در نظر گرفته و مانع از تسلط بیگانگان به کشور خود شده است. اولین پرسش در خصوص معاهدات بین‌المللی این است که نفع و ضرر آن معاهده برای جمهوری اسلامی چیست؟ در قانون اساسی، ساختار جمهوری اسلامی ایران به سه بُعد اسلام، حکومت و مردم تقسیم می‌شود. بنابراین هر معاهده‌ای که تصویب می‌شود باید دربرگیرنده منافع اقتصادی، نظامی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی اسلام، حکومت و مردم جمهوری اسلامی ایران باشد. منافع جمهوری اسلامی اعم از مادی و معنوی است و هر معاهده‌ای که نتواند یکی از منافع فوق‌الذکر را برآورده سازد، باید کنار گذاشته شود و قانونگذار داخلی در راستای ایجاد یک حقوق عرفی یا غیر عرفی بین‌المللی درباره آن موضوع اقدام نماید. بر اساس شواهد و قرائن و بررسی‌های کارشناسان پذیرش کنوانسیونهای فوق‌الذکر می‌تواند عواقب امنیتی برای کشور در پی داشته باشد.

کند که موجب شکست قدرت اسلام و استیلای دولت‌های بیگانه بر مسلمانان نگردد. از مهم‌ترین آیات قرآنی که بر این اصل دلالت دارد آیه ۱۴۱ سوره نساء است "ولن يجعل الله للكافرين على المؤمنين سبيلا"^۱. بحث مبسوط راجع به حکومت قاعده نفی سبیل بر دیگر احکام را باید در مقالات فقهی جستجو کرد (دادمهر، ۱۳۹۹: ۳۴۵).

۷ نتیجه‌گیری

پیوستگی ارتباطات منطقه‌ای و بین‌المللی یکی از ویژگی‌های حکمرانی در جهان امروز است و در این راستا، معاهدات و کنوانسیونهای دو یا چند جانبه در موضوعات مختلف، جایگاه مهمی را در روابط کشورها و سازمان‌های بین‌المللی داراست. اما باید گفت پذیرش و اجرای معاهدات، کنوانسیون‌ها و موافقت‌نامه‌هایی که واجد جنبه قضایی بوده و مخاطرات امنیتی را در متن خود دارد، از ملاحظات خاصی برخوردار است. چرا که مقررات قضایی دارای خاصیت سرزمینی است و اعمال آن، نشانه اقتدار دولت‌ها می‌باشد. از طرفی، تاریخ بشر نشانگر

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

^۱ و خداوند هرگز راهی برای تسلط کافران بر مؤمنان قرار نداده است

منابع

- خبرگزاری تسنیم، ۱۳۹۹/۱۲/۰۱۹، همه چیز درباره FATF پیوستن به گروه اقدام مالی بی بازگشت است. قابل دستیابی در لینک زیر

<https://www.tasnimnews.com/fa/news/1399/12/19/2467186>

- دادمهر، هادی، (۱۳۹۹). مقایسه تطبیقی نشانه های مقاومتی مکتب امنیتی جمهوری اسلامی با آموزه های مدرن روابط بین الملل، مجموعه مقالات همایش سراسری مکتب امنیتی جمهوری اسلامی ایران، تهران: دانشگاه جامع امام حسین (ع) موسسه چاپ و انتشارات

ربیعی، علی، (۱۳۸۷). مطالعات امنیت ملی: مقدمه ای بر نظریه های امنیت ملی در جهان سوم، چاپ سوم، تهران: مرکز چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه

راجی، سیدمحمدحسین، خاتمی، سیدمحمد رضا، (۱۴۰۰). صعود چهل ساله، چاپ ششم، تهران: دفتر نشر معارف

- زاراته، خوان، (۱۳۹۷). اتاق جنگ در خزانه داری آمریکا، ترجمه مریم اصغرپور و حوامیرمحمدیان، تهران: پندار تابان

راجی، سیدمحمدحسین، خاتمی، سیدمحمد رضا، (۱۳۹۹). گام تمدن ساز: بسط بیانیه گام دوم انقلاب، چاپ دوم، تهران: دفتر نشر معارف

ساداتی، سید محمود، (۱۳۸۹). امنیت قضایی در جمهوری اسلامی ایران، ماهنامه دادرسی

سیمبر، رضا، (۱۳۹۹). مبانی هستی شناسی مکتب امنیتی جمهوری اسلامی ایران، مجموعه مقالات همایش سراسری مکتب امنیتی جمهوری اسلامی ایران، تهران: دانشگاه جامع امام حسین (ع) موسسه چاپ و انتشارات

شیهان، مایکل، (۱۳۸۸). امنیت بین الملل، ترجمه سید جلال دهقانی فیروزآبادی، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی

صمدپورآذر، محمد، شربانی، محمد ستوده، (۱۳۹۸). مرجع امنیت بین الملل از دیدگاه

- اخوان کاظمی، بهرام، (۱۳۹۹). مجموعه مقالات همایش سراسری مکتب امنیتی جمهوری اسلامی ایران، تهران: دانشگاه جامع امام حسین (ع) موسسه چاپ و انتشارات

- آشنا، حسام الدین، (۱۳۸۸). امنیت فرهنگی: مفهومی فراسوی امنیت ملی و امنیت انسانی، راهبرد فرهنگ، شماره پنجم

- افتخاری، اصغر، (۱۳۸۸). محذور امنیتی، راهبرد دفاعی، شماره بیست و چهار، صص ۱۹۱-۲۰۵

- بوزان، باری، ویور، الی و پاپ دووید، (۱۳۸۶). چارچوبی تازه برای تحلیل امنیت، ترجمه علیرضا طیب، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی

- پایگاه دفتر حفظ و نشر آثار آیت الله خامنه ای، (۱۳۹۷). بیانات در دیدار کارکنان و نمایندگان مجلس شورای اسلامی، قابل بازیابی در سایت زیر

<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=39982>

- پورسعید، فرزاد، (۱۳۹۲). فرهنگ توصیفی اصطلاحات امنیت، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

- خبرگزاری فارس، (۹۷/۲/۱۸)، FATF بازوی قدرتمند جنگ ارزی علیه ایران/وزارت خزانه داری چگونه از FATF علیه ایران استفاده می کند؟ قابل دسترسی در لینک زیر

<https://www.farsnews.ir/news/13970217001561/FATF>

- خبرگزاری فارس، (۱۳۹۷/۱۲/۱۴)، "ماموریت FATF تنگ کردن حلقه فشار علیه ایران است" قابل دسترسی در لینک زیر

<https://www.farsnews.ir/news/13971213/000839>

میرکمالی، سید علیرضا، (۱۳۹۸). تامین امنیت قضایی در پرتو حق برخورداری از وکیل در حقوق ایران، فرانسه و اسناد بین المللی، فصلنامه علمی پژوهش نامه حقوق اسلامی مقاله پژوهشی، سال بیست و یکم، شماره اول پیاپی ۵۱، صص ۱۲۷-۱۵۰

ماندل، رابرت، (۱۳۷۷). چهره متغیر امنیت ملی، ترجمه پژوهشکده مطالعات راهبردی، چاپ اول، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی

نورمحمدی، مرتضی، (۱۳۹۹). مجموعه مقالات همایش سراسری مکتب امنیتی جمهوری اسلامی ایران، تهران: دانشگاه جامع امام حسین (ع) موسسه چاپ و انتشارات

نفیو، ریچارد، (۱۳۹۷). هنر تحریم ها نگاهی از درون، مرکز پژوهش های مجلس، معاونت اقتصادی

اسلام، فصلنامه سیاست عالی، سال هفتم، شماره بیست و چهار، صص ۱۷۷-۱۹۸

صیوری نژاد، احمد، (۱۴۰۰). سیاست دفاعی آمریکا: نگاهی به تحول ماهیت جنگ در قرن ۲۱، چاپ اول، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی

عبداله خانی، علی، (۱۳۸۹). نظریه های امنیت، چاپ اول، تهران: موسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین المللی ابرار معاصر تهران-معاونت پژوهشی

غرایق زندی، داود، (۱۳۹۹). مبانی انسان شناختی مکتب امنیتی جمهوری اسلامی ایران، مجموعه مقالات همایش سراسری مکتب امنیتی جمهوری اسلامی ایران، تهران: دانشگاه جامع امام حسین (ع) موسسه چاپ و انتشارات

- Chirlesan, G. (2009). Basic Elements of the present Regional Security Environment. University of pitest, Targudin vale, no.1, pite, ll0040

- Sherman, T. (1993). "International Effort to Combat Money Laundering: The Financial Action Task Force, Efforts

in Money Laundering". **Hame Papers on Public Policy**. Vo1. 1. No.2. Edinburgh University Press, pp.38-51__

Manne, R. (1992). "The old world disorder". Quadrant, 36(9), 2

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی